

Rhenen waarin wij willen leven

Omgevingsvisie op hoofdlijnen voor Rhenen 2040

Beknopte versie

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Omgevingsvisie op hoofdlijnen.....	4
2.1	“Rhenen waarin wij willen leven” in woorden.....	4
2.2	“Rhenen waarin wij willen leven” op kaart	5
3	Het doel van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen	6
3.1	Motto van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen	6
3.2	Uitgangspunten en randvoorwaarden Omgevingsvisie op hoofdlijnen	6
4	Onderbouwing Omgevingsvisie op hoofdlijnen.....	8
4.1	Behoud van de natuur.....	8
4.2	Behoud van historische elementen van de woonkernen.....	9
4.3	Betaalbare woningen die bij de Rhenenaren passen	10
4.4	Voldoende ruimte gezonde (agrarische) bedrijven met een moderne bedrijfsvoering	11
4.5	Goede bereikbaarheid van Achterberg.....	12
4.6	Verduurzaming van alle gebouwen in Rhenen	12
4.7	Opwekking van schone energie	13
4.8	Voldoende school-, horeca-, winkel-, zorg- en sportvoorzieningen.....	14
4.9	Veilige routes voor wandelaars en fietsers	14
4.10	Snelle en effectieve afwikkeling van (m.n. auto) verkeer	15
4.11	Gezonde ontwikkeling van het toerisme en recreatie in Rhenen	16

1 Inleiding

De gemeente Rhenen gaat in samenspraak met burgers een Omgevingsvisie opstellen en tenslotte vaststellen.

Vrienden Behoud Lijsterengh (VBL) vertegenwoordigt een achterban, die woont in Noordwest-Rhenen (omgeving Koerheuvelbuurt). Meer dan 90% van de bewoners in die buurt staan achter VBL. Maar ook in de rest van Rhenen zijn er veel bewoners die achter de missie van VBL staan. De steun groeit.

Voorafgaand aan de Omgevingsvisie is de Kadernota opgesteld. In de Kadernota staan richtlijnen voor de op te stellen Omgevingsvisie: woningbouw (min. 1000 woningen), 5 ha voor bedrijfsactiviteiten, Binnenveld blijft primair agrarisch, voorzieningen voor het opwekken van schone energie om in 2040 energieneutraal te zijn, klimaat adaptief bouwen, iedereen (zonder enige vorm van onderscheid) moet mee kunnen praten.

Reactie VBL op Kadernota.

1. **We missen een aparte richtlijn voor de natuur.** VBL maakt zich zorgen over hoe er met de natuur omgegaan zal worden in de Omgevingsvisie;
2. **Belangrijke vormen van grondgebruik worden niet genoemd in de Kadernota.** Denk aan toerisme (een belangrijke motor voor onze plaatselijke economie), recreatie (m.n. Ouwehands Dierenpark, de grootste openlucht attractie van de hele provincie Utrecht!), cultuurhistorie (b.v. Cunerakerk), verwerking en afwikkeling van (m.n. auto) verkeer, Rijnbrug;
3. **De Kadernota kent geen helder geformuleerde ontwerpvisie van waaruit de richtlijnen zijn opgesteld.** Het is een opsomming van losse, noodzakelijk geachte doeleinden, die geen enkele samenhang hebben. In wat voor een soort gemeente willen B&W en gemeenteraad de Rhenense de burgers laten leven? Wat is het karakter en het "persoonlijke" van Rhenen in 2040.

Dit alles heeft VBL aangezet om een Omgevingsvisie op hoofdlijnen te schrijven.

VBL hoopt de burgers te overtuigen met haar ideeën en dat de burgers daarna met de gemeente in gesprek gaan en die ideeën met de gemeente bespreken.

VBL is niet in staat alle onderwerpen die in een Omgevingsvisie moeten staat te behandelen. VBL mist de kennis en vaardigheden, tijd en middelen om alle punten, die in een Omgevingsvisie horen te staan, te behandelen. Daarom noemen wij dit document een Omgevingsvisie op hoofdlijnen. VBL heeft wel een tweetal onderzoeken laten uitvoeren door de Wageningse Universiteit. Daar waar nodig baseren we ons op eigen kennis en visie over de zaken.

2 Omgevingsvisie op hoofdlijnen

2.1 “Rhenen waarin wij willen leven” in woorden

VBL brengt haar Omgevingsvisie op hoofdlijnen als volgt onder woorden:

- Met behoud van natuur en unieke historische elementen worden kwantitatief voldoende woningen gebouwd die betaalbaar zijn en kwalitatief passen bij de ruimtebehoeften van de Rhenense bevolkingsgroepen (m.n. voor ouderen, starters en kleine huishoudens);
- Er wordt verdicht gebouwd binnen de woonkernen Rhenen, Achterberg en Elst zonder dat er ontsierende hoogbouw komt. Geen woningbouw voorbij de rode contour van de NNN.
- De burgers kunnen per straat/locatie meebepalen of een ingreep op de ruimte wordt uitgevoerd zoals de gemeente dat wil. Indien de burgers in meerderheid tegen de bouwplannen zijn op basis van steekhoudende argumenten accepteert de gemeente dat het in die straat of op die locatie niet kan;
- Voldoende ruimte voor gezonde (agrarische) bedrijven met een moderne bedrijfsvoering;
- Goede bereikbaarheid van Achterberg;
- Verduurzaming van alle gebouwen in Rhenen;
- Opwekking van schone energie door maximaal zonnecollectoren te plaatsen op alle gebouwen. Dus niet in de bestaande natuur;
- Voldoende bereikbare school-, horeca-, winkel-, zorg- en sportvoorzieningen;
- Veilige routes voor wandelaars en fietsers (scheiding verkeerssoorten, groene corridor);
- Snelle en effectieve afwikkeling van verkeersstromen (autoverkeer Rijnbrug);
- Gezonde ontwikkeling van het toerisme en de recreatie in Rhenen.

De ontwerpvisie is geen opsomming van losstaande punten.

Op iedere locatie in de ruimte waar de gemeente ingrijpt, moeten alle beoordeeld worden of en in welke mate de ingreep een goed gebalanceerde keuze is voor die locatie zelf en voor Rhenen als geheel. Die keuze moet geaccepteerd zijn door de burgers, die daar wonen en het dient recht te doen aan het totaal concept.

Toekomstige ingrepen in de ruimte moeten een samenhang vormen en aan alle vooraf gestelde doelen voldoen.

2.2 “Rhenen waarin wij willen leven” op kaart

Op de onderstaande kaarten geeft VBL en visueel beeld wat zij onder “Rhenen waarin wij willen leven” verstaat.

— = Rode contour NNN

= Woonkern waarin nieuwe woningen in een verdichte vorm worden gebouwd

4 baans Rijnbrug: middelste twee voor onbelemmerd N-Z en Z-N autoverkeer met aan weerszijden aan de westelijke kant een invoegstrook voor invoegend verkeer vanaf de N225 en aan de oostelijke kant een uitvoegstrook voor uitvoegend verkeer naar de N225.

3 Het doel van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen

3.1 Motto van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen

Een Omgevingsvisie schrijft men met verstand, maar wel geïnspireerd door gevoel en motivatie. Het zegt iets over het waarom je op die manier antwoord geeft op de vraagstukken. Wat is de algehele en samenhangende ontwerpvisie van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen.

“Rhenen waarin wij willen leven”

De kern van het motto is: ***ledere burger moet zich gelukkig kunnen voelen in Rhenen.***

Bij gezond leven horen ruimte en natuur. Natuur helpt de mensen gelukkig en gezond te maken. De natuur is een richtlijn, dus moeten we ruimte behouden voor die natuur en het culturele erfgoed. De ruimtelijke omgeving is een belangrijke factor daarin. Zij heeft invloed op het dagelijks leven van ieder mens: waar kan ik betaalbaar wonen, waar werk ik, waar staat mijn school, waar kan ik winkelen, waar zijn er medische voorzieningen, hoe kom ik daar en hoe druk is het op de weg, rijd er een bus heen, is het er veilig enz. Het werkt twee kanten op. Mensen die wonen in Rhenen maken samen de identiteit van Rhenen. Die identiteit van Rhenen kan na vele jaren zelfs een stukje van de identiteit van de individuele bewoner van Rhenen worden.

3.2 Uitgangspunten en randvoorwaarden Omgevingsvisie op hoofdlijnen

De uitgangspunten en randvoorwaarden van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen zijn:

1. De Kadernota “Visie op Rhenen” van de gemeente Rhenen en de Omgevingsvisie van de provincie Utrecht;
2. Uitgangspunten zijn de rapporten “Rhenen densifies” (2019) en “Rhenen expands” (2021) van de Wageningse Universiteit (WUR);
3. **In principe worden alle nog te bouwen woningen gerealiseerd binnen de bebouwde kommen van Rhenen, Elst en Achterberg.** Niet op de akkers en bossen aan de rand van de bebouwde kom van Rhenen, Elst en Achterberg. Niet achter de rode rooilijn van het NNN (Nationaal Natuurnetwerk Nederland). In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe dit geïnterpreteerd en uitgewerkt moet worden;
4. Alleen indien de natuur- en agrarische belangen geen geweld aangedaan wordt kan woningbouw, bedrijvigheid en energieproductie op een agrarische bestemming overwogen worden. Echter, er dient terughoudend en heel specifiek (= overwogen per locatie) met deze optie omgegaan te worden;
5. Een van de aandachtspunten is dat er een vloeiende overgang komt van de natuur en groen van het buitengebied naar de groene delen van de bebouwde kommen (zie ook het rapport van “Rhenen densifies” (groene corridor));
6. Een ander aandachtspunt is het voorkomen dat de omliggende woonkernen niet ruimtelijk gescheiden wordt van de kern Rhenen. De N233 met haar

toenemende verkeersvolume beperkt in steeds grotere mate de bereikbaarheid van Rhenen voor de Achterbergse bevolking;

7. De Rhenense bijdrage aan de RES wordt geleverd door verplicht zonnepanelen te plaatsen op de daken van alle gebouwen, parkeergarages enz. in de hele gemeente (ongeacht de functie van het gebouw). Dus geen zonneweiden! Zonnecollectoren moeten maximaal op de daken van de stallen en andere bedrijfsgebouwen geplaatst worden;
8. Er zijn een paar onderdelen in de Rhenense ruimte die niet verwijderd kunnen worden of beperkt in hun omvang, omdat het onmogelijk c.q. niet realistisch is of omdat een zeer grote geologische, natuurhistorische, cultuurhistorische, natuurwaarde geschonden zou worden indien er op ingegrepen wordt. Dat zijn:
  - de rivier de Rijn;
  - de historische elementen in de woonkernen;
  - de verkeerswegen N223 en N225;
  - de Grebbeberg, Blauwe Kamer, Palmerswaard;
  - Ouwehands Dierenpark;
  - de Utrechtse Heuvelrug.

4 Onderbouwing Omgevingsvisie op hoofdlijnen

VBL wil de gemeente oplossingen bieden voor de ruimtelijke vraagstukken die de gemeente moet oplossen. In dit hoofdstuk biedt VBL oplossingen voor de uitdagende vraagstukken die de gemeente moet oplossen. Die oplossingen zijn de onderdelen van de Omgevingsvisie.

Vooraf een opmerking over de **burgerparticipatie**. Sommige ingrepen zullen ingrijpend zijn. Lang niet alle maatregelen zullen mooi, gunstig en fijn zijn. Toch is acceptatie door de burgers is een voorwaarde om het succesvol te maken en op tijd de doelstellingen te halen.

Dit eist van de gemeente een andere aanpak. Andersom gaat er ook iets veranderen. Meedenken en -praten en proberen samen iets neer te zetten wil niet zeggen dat je de volle 100% van je eigen ideeën uitgevoerd krijgt. Burgerparticipatie is en blijft een **samenspel**. De gemeente is er verantwoordelijk voor dat doelstellingen op tijd gehaald worden. De burgers zullen ook aan het algemeen belang moeten denken. De gemeente zal wel soepel moeten zijn: hier kan het wel, maar daar is het ondenkbaar, omdat de burgers goede argumenten hebben. De gemeente zal dat moeten accepteren.

4.1 Behoud van de natuur

De Grebbeberg en het gebied er omheen blijft gegarandeerd ongeschonden in de Omgevingsvisie van de gemeente Rhenen. Dit is zo logisch dat er niet eens over gesproken of geschreven wordt. De Grebbeberg is een onomstreden onderdeel.

Anders is het met de bossen, weilanden en akkers aan de noord- en westkant van Rhenen, de noordrand van Elst en rondom Achterberg. De expansie van Rhenen kan niet ongebreideld doorgaan. Ondanks de woningnood en de roep om ruimte voor bedrijvigheid en overig ruimtegebruik zijn er andere zwaarwegende argumenten om niet achter de rode contouren van het NNN te bouwen:

1. Het Nationaal Natuur Netwerk (een juridisch beschermend stelsel waarin staat dat dat er achter de rode contouren niet gebouwd kan worden);
2. Rhenen ligt midden in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug;
3. Rhenen ligt midden in het UNESCO Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht.
4. Wet natuurbescherming (2017) is van kracht en gaat in 2021 over in de Omgevingswet.
5. De bossen en de landbouwgrond rondom Rhenen zijn een essentieel onderdeel van de Rhenense identiteit. Wie de bossen en weilanden direct rondom de kernen vernielt, vernielt de identiteit van Rhenen. Dit is dan niet meer het Rhenen waarin wij willen leven.

Hier volstaat het om dit alles samen te vatten in een stelling over de bossen, weilanden en akkers rondom de kernen (zie de gemarkeerde gebieden):

***De bossen rondom de woonkernen zijn één aaneengesloten archeologisch, ecologisch, geo(morfo)logisch, (cultuur)historisch natuurmonument. Dit mag niet verloren gaan.
Het is tot hier en niet verder.***

De enige oplossing is: Er wordt niet gebouwd voorbij de rode contourlijnen van de NNN

Volgens de [NNN](#)

4.2 Behoud van historische elementen van de woonkernen

De verleiding is groot om voor het bouwen van woningen over te gaan tot de sloop en verwijdering van een flink aantal historische elementen in de woonkernen Rhenen, Achterberg en Elst. B.v. het oude Dorpshuis in Elst of de middeleeuwse kern van de Rhenense binnenstad en de oude stadswallen.

Echter, historische elementen zijn het cultureel erfgoed van de levende Rhenense samenleving. Het is de belichaming van een stuk gevoelsidentiteit van de gemeente Rhenen en haar bewoners. Als historische elementen gesloopt worden voelt het aan alsof iets van je afgepakt wordt. “Je krijgt een emotioneel gevoel van verlies”. Het blijkt een heel waardevol deel van je leefwereld te zijn: het is de fysieke identiteit van de Rhenense gemeenschap. Zo ervaren de Rhenenaren dit. De Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen en Omstreken (HVOR) is hier een levend bewijs van.

De enige oplossing is: Historische elementen worden gewaardeerd en behouden voor de komende generaties. Zij worden niet verwijderd uit de Rhenense ruimte.

§ 4.3 Bouw voldoende woningen verdicht in de woonkernen

Rhenen is exemplarisch voor heel Nederland: er is een kwantitatief een groot tekort in aantallen en een kwalitatief tekort aan betaalbare woningen voor starters, ouderen en kleinere huishoudens in het algemeen.

De cijfers uit de Kadernota en de Actualisatie Woonvisie (Gemeente Rhenen, 2021) zijn heel duidelijk: Er moet ruimte komen voor het realiseren van **minimaal 1.000 woningen in 2040**.

De vraag is: waar gaan we die bouwen?

Het antwoord is **verdicht bouwen binnen de bestaande woonkernen** van Rhenen, Elst en Achterberg en wel zo dat er **geen lelijke hoogbouw** komt.

VBL heeft twee onderzoeken laten uitvoeren door de Wageningse Universiteit (WUR). **De rapporten “Rhenen densifies” (2019) en “Rhenen expands” (2021) tonen glashelder aan dat het heel goed mogelijk is om het gewenste aantal van 1000 in 2040 te halen.** De gemeente kent beide rapporten is uitgebreid voorgelicht door VBL.

De conclusie is dat het mogelijk is om tot 2040 ongeveer 1000 extra woningen te bouwen binnen de bebouwde kom van Rhenen, Elst en Achterberg, zonder dat ontsierende hoogbouw de skyline van de woonkernen verpest !

Dit wordt door de gemeente regelmatig tegengesproken. Men blijft vasthouden aan het idee (soms lijkt het eerder een gevoel te zijn) dat het niet kan. Cijfermatige onderbouwing ontbreekt van de kant van de gemeente. De WUR toont wetenschappelijk aan dat het wel kan.

VBL heeft een uitgebreid overzicht van potentiële bouwlocaties gegeven aan de bestuurders en ambtenaren van de gemeente. De gemeente is dus volledig op de hoogte van de mogelijkheden.

Helaas kunnen die overzichten van potentiële bouwlocaties niet voor het algemene publiek worden vrijgegeven. Ook niet in deze beknopte versie van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen.

Dit heeft drie oorzaken:

1. Het gevaar van **grondspectulatie** is heel groot. Vermogende investeerders kopen snel die gronden op om die tegen onacceptabel hoge prijzen weer te verkopen aan de gemeente voor huizenbouw. De gemeente zit dan met het grote probleem dat ze dat alleen nog maar veel te dure woningen kan laten bouwen en aanbieden aan de burgers. **De burgers zijn dan het echte slachtoffer van deze wanpraktijken. Zij betalen dan een veel te hoge huur of een veel te hoge koopsom!**
2. Het publiceren van de mogelijke bouwlocaties binnen de woonkernen zou een **enorme onrust veroorzaken bij de bewoners van heel Rhenen**. De mensen zouden ongerust worden en bezorgd over de toekomst van hun eigen woning. Burgers zullen dan in groten getale om opheldering bij de gemeente gaan aankloppen. Dan komt de gemeente niet meer toe aan haar echte taak: het gesprek aangaan met de burgers in de straat. Het zou van VBL zeer onverantwoord zijn om dit te veroorzaken.
3. **Tot slot is het de gemeente die met de burgers praat over wat er verandert in de ruimte waar de burger woont.** Dat mag niemand anders doen! VBL ook niet. Dat mag gewoon niet. Zo werkt dat in de Nederlandse democratie. En dat is maar goed ook!

4.3 Betaalbare woningen die bij de Rhenenaren passen

In heel Nederland is de kwalitatieve vraag naar woningen niet meer in overeenstemming met het kwalitatieve aanbod van woningen. Rhenen is geen uitzondering. De Omgevingsvisie moet hier antwoord op geven.

Eerst iets over het begrip betaalbare woningen en in het bijzonder de huurwoningen. Cijfers uit 2017 van Deloitte tonen aan dat:

- Huurquote is percentage huur als deel van netto inkomen
- Gemiddeld gehanteerde huurquote is 20% met een bandbreedte van 16-24%, afhankelijk van huishoudensgrootte en huishoudensinkomen.

- Modaal inkomen is netto € 2100/mnd (Centraal Planbureau, 2019), dus acceptabele huur is tussen € 336 en € 504.

Ook al zet je er nog eens ongeveer 4% inflatie op, dan nog kom je in **2021** uit op tussen de **€ 350 en € 524**. Dit is in contrast met wat nu voor veel huurwoningen in Rhenen betaald moet worden.

VBL sluit aan bij hetgeen staat in de Actualisatie Woonvisie Rhenen (2021) van de Gemeente Rhenen. De kern van het antwoord is goed leesbaar in tabel 4 van dat rapport.

Tabel 4: Voorstel Kwalitatief Kader Geactualiseerde Woonvisie

Type Woningen	Voorstel Kwalitatief Kader
	Percentage
Huur sociaal	30%
Middenhuur	5%
Goedkope koopwoningen	15%
Koop rij/ Koopappartement	45%
Koop 2-1 kap/vrijstaand	5%
Totaal	100%

De juiste oplossing is:

Er moet, met de in de analyse gegeven volumes en percentages, gebouwd worden in de marktsegmenten waar grote tekorten zijn voor de Rhenense bevolking: op de juiste locatie worden voldoende passende (= bij de ruimtebehoefte van de bewoners aansluitende) betaalbare (huur)woningen gebouwd voor m.n. ouderen, starters en kleine huishoudens en dan wel in de huurprijs per maand tussen € 350 en € 524.

Het is raadzaam om in de meer centraal gelegen delen van de woonkernen de sociale huurwoningen en de woningen voor ouderen te realiseren i.v.m. de bereikbaarheid van de voorzieningen.

4.4 Voldoende ruimte gezonde (agrarische) bedrijven met een moderne bedrijfsvoering

De Nederlandse boeren hebben het zwaar. Talloze ontwikkelingen bedreigen het voortbestaan van deze belangrijke bedrijfstak. Overheidsmaatregelen (niet alleen de milieumaatregelen!) eisen telkens dat de agrariër het bedrijf moet aanpassen, nadat hij weer flink heeft moeten investeren. Is het Den Haag niet dan is het Brussel wel die weer met iets nieuws komt. En mocht het na hard werken lukken om te oogsten, te slachten enz. en de opbrengst op de markt te brengen, dan is het niet de agrariër die er echt aan verdient. De groot- en tussenhandel en grootwinkelconcerns pakken de hoogste marge. Dit is onrechtvaardig, maar wel de harde realiteit. Voeg daar aan toe de afnemende kans dat het bedrijf nog opvolging heeft en de afbetalingen aan de bank, dan heb je een situatie met een hoge complexiteit.

De Rhenense agrarische bedrijven ondervinden aan den lijve de hierboven beschreven gang van zaken.

De Rhenense gemeente mag niet blind zijn voor de omstandigheden van de Rhenense agrariërs en zal hen tegemoet moeten komen als het gaat om het ruimtelijk beslag die boerenbedrijven met hun moderne bedrijfsvoering nodig hebben binnen de Rhenense ruimte.

Ook voor de niet-agrarische bedrijvigheid geldt dat ze ruimte nodig heeft om zich gezond te blijven ontwikkelen, uitgaande van de onderbouwing in de Kadernota Visie op Rhenen, Gemeente Rhenen, 2021.

De oplossing luidt:

De agrarische sector moet beschermd worden voor die bedrijven die door willen gaan. Niet alleen m.b.t. de bedrijfsvoering, maar ook in haar fysieke ruimtebeslag in m.n. het Binnenveld/Meent.

M.b.t. het ruimtebeslag van de niet-agrarische economische bedrijvigheid stelt VBL dat die nooit binnen het NNN (rode contour) geplaatst mogen worden en ook niet binnen de woonwijken i.v.m. de leefbaarheid, belastbaarheid en veiligheid van het woonmilieu. Verder geen bijzonderheden.

4.5 Goede bereikbaarheid van Achterberg

Zo voor de hand liggend als in Rhenen en Elst, is een goede bereikbaarheid voor Achterberg bepaald niet.

De enorme verkeersdruk op de N223, die alleen maar toe zal nemen indien de woonkernen nog meer bewoners zullen herbergen, belemmert in toenemende mate de bereikbaarheid van Achterberg. Ook de spoorlijn belemmert (ondanks de twee poorten in de spoordijk) de bereikbaarheid van Achterberg.

Het is niet alleen een beperking van de Achterbergers die Rhenen moeilijk binnenkomen. Het is ook moeilijk voor Rhenenaren om Achterberg te bereiken. Het doel van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen is de bereikbaarheid van Achterberg te verbeteren en voor de toekomst te borgen.

De oplossing heeft alles te maken met een beter verkeersafwikkeling op de N223 en de spoorlijn. In § 3.12 staat de door VBL voorgestelde oplossing voor het bereikbaarheidsvraagstuk van Achterberg.

4.6 Verduurzaming van alle gebouwen in Rhenen

Dit is een zeer voor de hand liggende punt dat ieder mens wil bereiken. Het verduurzamen en het opwekken van fossielvrije energie zijn het aan twee kanten snijdende mes, dat gericht is om het energieverbruik te verlagen en het opwekken en verbruiken van energie CO₂ milieuvriendelijk te maken. Hoe komen we van het gas af. Daarnaast is er in de nabije toekomst schaarste aan bouwmaterialen. Naar alternatieven wordt gezocht. Verder zal het effect van de toenemende bevolking op een gelijkblijvend grondoppervlak zijn, dat de hittestress in de bebouwde komt gereguleerd moet worden. Wat ook beter gereguleerd moet

worden is de afvoer van het water van regenbuien die, anders dan voorheen, in veel korte tijd veel grotere hoeveelheden water geven. Dit gebeurt dan in een bebouwde kom met steeds meer harde bestrating en in tuinen die in toenemende mate geen open grond meer hebben en eerder een terras te noemen zijn.

De oplossing is: Groene daken de het water tijdelijk absorberen en weer laten verdampen met zonnecollectoren op alle gebouwen in Rhenen. Dit moet verplicht worden voor renovatie en nieuwbouw. Zie verder § 3.9. Zie verder ook blz. 6 en 7 over de schone energievoorziening en klimaatadaptatie van de Kadernota, gemeente Rhenen (2021) en de paragrafen 3.3.6 t/m 3.3.8 van het rapport “Rhenen densifies”, WUR (2019).

Het voert te ver die laatste teksten hier te tonen. De gemeente is er van op de hoogte gesteld door VBL!

4.7 Opwekking van schone energie

VBL heeft nagedacht over hoe het opwekken van schone energie in Rhenen zou kunnen gebeuren. In de Regionale Energie Strategie is duidelijk gesteld dat er door de burgers alleen over zonnecollectoren en windmolens gesproken kan worden. Andere schone manieren (zoals de stroomsnelheid van water, waterstof enz.) kunnen volgens de overheid nog niet besproken worden. Dit beperkt volgens menigeen de discussie over de beste oplossing. VBL kan hier dus redelijkheidshalve niet van afwijken.

Vanuit het oogpunt van ruimtebeslag kan niemand ontkennen dat windmolens en zonneweiden een aanslag is op de toch al beperkte ruimte in de gehele gemeente Rhenen. Dit staat nog los van het feit dat windmolens het landschap ontsieren en zonneweiden een aanslag is op het agrarische grondgebruik.

Het is heel veel waard naar een alternatief te zoeken. En die zijn er. VBL heeft voor de gemeente uitgebreid beschreven hoe dat zou kunnen. Het is te uitgebreid om dit in deze beknopte versie uit te schrijven.

De oplossing luidt:

De Rhenense bijdrage aan de RES wordt geleverd door verplicht bij iedere nieuwbouw en renovatie zonnepanelen te plaatsen op de daken van alle gebouwen, parkeergarages, het nieuwe MFG enz. in de hele gemeente (ongeacht de functie van het gebouw). Dus geen zonneweiden en windmolens!

4.8 Voldoende school-, horeca-, winkel-, zorg- en sportvoorzieningen

Men mag er niet van uitgaan dat bereikbare school-, horeca-, winkel-, zorg- en sportvoorzieningen er vanzelf wel komen en zichzelf overeind kunnen houden. Dat is absoluut niet zo!!! Hierbij refereert VBL nog maar eens aan de nieuwbouw van het Medische Centrum aan de Nieuwe Veenendaalseweg. Door een samenloop van omstandigheden ziet er het er naar uit dat het goed gaat komen. Maar dit soort projecten gaan nooit vanzelf en al helemaal niet makkelijk. Denk verder aan de vervanging van de sporthal en zwembad .... En al helemaal niet als het gaat om het juiste kwalitatieve aanbod en of het wel goed bereikbaar is voor iedereen.

Voor zover VBL het weet zijn er in Rhenen **geen grote tekortkomingen m.b.t. het voorzieningenniveau**. En als die er zijn betreft het waarschijnlijk een wens die nog door de gemeente opgepakt moet worden.

Daar staat tegenover dat het een hele uitdaging is om het huidige voorzieningenniveau op peil te houden. Speciale aandacht moet nog wel gegeven worden aan de verdere dreigende afschaling van het openbaar vervoer en de bereikbaarheid van alle voorzieningen voor minder-validen.

De oplossing luidt: VBL is van mening dat de Omgevingsvisie in zijn totaliteit die ruimtelijke mogelijkheden moet behouden om de school-, horeca-, winkel-, zorg- en sportvoorzieningen van voldoende omvang en kwalitatief goed aanbod te bieden. Het zal heel mooi zijn om van de Bantuinweg t/m de Platanenlaan een aaneengesloten blok van overheidscentra, zorginstellingen, apotheek en de sporthal goed neer te zetten in de Omgevingsvisie. En verder speciale aandacht voor de continuïteit van het openbaar vervoer en de bereikbaarheid van alle voorzieningen voor minder-validen.

4.9 Veilige routes voor wandelaars en fietsers

Vanzelfsprekend krijgen wandelaars en fietsers een veilige route binnen de gemeente Rhenen. De beoogde verdichting van de bebouwing versterkt deze behoefte. Op een woonerf is alles goed geregeld, maar daarbuiten gaat het vaak niet goed genoeg. Het leidt tot onveilige situaties. Overbekend zijn de voorbeelden waarin auto's en fietsers elkaar "dwars" lijken te zitten op de Nieuwe Veenendaalseweg. Gelukkig is de gemeente al bezig met de herinrichting van de rijstroken op de Nieuwe Veenendaalseweg. Hopelijk gaat het beter worden. Ook elders gaat het regelmatig mis, zoals bij de ingang en uitgang van vakantiepark De Thijmse Hucht.

De oplossing luidt:

1. Scheiding van de verkeerssoorten buiten de woonwijken. De doorlopende routes naar en van de stad die ook het interlocale autoverkeer moeten verwerken dienen fietsvrij gemaakt te worden. In het centrum van Rhenen blijft het een enorme uitdaging. Fietsers en wandelaars krijgen buiten die autoroutes absolute voorrang boven de auto's in zgn. fietsstraten. Een mooi voorbeeld is de Oude Veensegrintweg die zeer recent omgebouwd is als fietsstraat;
2. De groene corridor ontwikkelen die de WUR heeft aanbevolen (Rhenen densities, blz. 18, WUR, 2019).
"De groene corridor strekt zich uit van de Koerheuvel naar het stadscentrum en de uiterwaarden langs de Rijn, waardoor Rhenen een nieuwe fietsverbinding met het treinstation heeft, weg van de drukke Nieuwe Veenendaalseweg, terwijl het effect van de stedelijke warmte wordt verzacht en het leveren van doorlatende oppervlakken voor het opslaan van regenwater".

4.10 Snelle en effectieve afwikkeling van (m.n. auto) verkeer

Problemen van de Rijnbrug

De fileproblemen als gevolg van de achterblijvende capaciteit van de Rijnbrug zijn schrijnend. Iedere normale werkdag, maar ook op dagen met veel recreatieverkeer, is het weer raak. Er staan kilometerslange files in het centrum van Rhenen en op alle aan- en afvoerende wegen naar en van de Rijnbrug. Het is bijna onmogelijk om op de drukke tijden naar de stad te rijden omdat de wegen geblokkeerd zijn.

Wat is de functie van de Rijnbrug?

Uit cijfers over de Rijnbrug, die VBL te horen kreeg in 2018 op een avond in Ouwehands Dierenpark voor de statenleden en gemeenteraadsleden, blijkt dat 95% van het autoverkeer over de Rijnbrug start in de 6 omliggende gemeentes en eindigt in diezelfde omliggende gemeentes. Dit betekent dat slechts 5% een interregionale of nationale verplaatsing is. Het is een brug waar de bewoners in de omliggende in alle opzichten afhankelijk van zijn om naar school te kunnen, om naar hun werk te kunnen gaan, om diensten en producten in Rhenen af te nemen (Rhenen heeft een regionale centrumfunctie voor de mensen uit de Betuwe) enz. enz.

Wat nu met die nieuwe Rijnbrug?

- De oude Rijnbrug moet heel snel vervangen worden;
- De huidige interlocale functie blijft bestaan! Wat nooit mag gebeuren, is dat de N223 een autosnelweg wordt tussen de A1, A30, A12 en A15. De beoogde verbreding van de Oostelijke Rondweg van Veenendaal belooft weinig goeds.

Andere verkeerssoorten

Files vormen een belemmering voor het busverkeer. De aankomst- en vertrektijden zijn niet haalbaar.

De oplossing is:

- 1. Ongelijkvloerse kruisingen bij de Geertesteeg en de spoorwegovergang Bergweg/Achterbergsestraatweg/N223. Dit garandeert ook de bereikbaarheid van Achterberg (zie § 3.7). Al het autoverkeer kan nu (i.c.m. het volgende punt) zonder te stoppen ongehinderd van de Brinkersteeg in Veenendaal doorrijden tot vlak bij de verkeerslichten van Kesteren ter hoogte van de Hoofdstraat vlak voor de A15. M.n. de onbelemmerde doorstroom van Kesteren naar de oostelijke rondweg van Veenendaal richting de A12 en andersom zal veel oplossen.*
- 2. De verkeerslichten aan de noordkant van de Rijnbrug (op de N223, vlak voor dat men de brug naar het zuiden oprijdt) verdwijnen.*
- 3. De nieuwe Rijnbrug heeft 4 rijstroken. De twee middelste zorgen voor de ongestoorde N-Z en Z-N doorstroming van autoverkeer. De westelijke buitenste rijstrook is 1,5 km lang en dient als invoegstrook van het lokale Rhenense verkeer dat wil invoegen op de N223 voor de N-Z richting. De oostelijke buitenste rijstrook is 1,5 km lang en dient als uitvoegstrook voor het autoverkeer dat wil afslaan naar Rhenense en verder. De oostelijke uitvoegstrook is dus een verlenging van de bestaande lange invoegstrook van het autoverkeer uit Kesteren dat de Rijnbrug naar het noorden wil oprijden.*
- 4. Mocht het zeer druk zijn, dan kan de snelheid op de N233 vanaf de Geertesteeg verlaagd worden tot b.v. 70 km/uur (met lichtborden aangeven) of desnoods 50 km/uur, om zo het piekmoment van de congestie te vertragen en hopelijk in de tijd voorbij het moment van filevorming te leggen.*

4.11 Gezonde ontwikkeling van het toerisme en recreatie in Rhenen

VBL vindt dat het toerisme en de recreatie ook genoemd moeten worden in de Omgevingsvisie en eigenlijk ook al in de Kadernota.

Toerisme en recreatie zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de ondernemende Rhenenaren. Het vergroot, indien goed gedoseerd en gereguleerd, een substantiële bijdrage aan de levendigheid en leefbaarheid van onze woonkernen. Het biedt werkgelegenheid. Het natuurschoon op de heuvels en de, in de ogen van de mensen uit de grote steden, gezellige kleinschaligheid van Rhenen, zijn een rijk bezit dat gekoesterd moet worden. Het mag nooit opgeofferd worden voor welk belang dan ook.

Ouwehands Dierenpark is de grootste openluchtattractie van de hele provincie Utrecht. Verder is Rhenen een toeristische plaats bij uitstek. Er zijn er wel vakantiehuysjes, maar er is geen camping meer voor tijdelijk verblijf met de caravan en/of de tent. Op beperkte schaal zou er in het landelijk gebied een "boerencamping" gestimuleerd kunnen worden. Denk ook aan de pas gelanceerde jachthaven met vismogelijkheid en camperstandplaats.

De oplossing is: De markt is goed in staat zonder extra stimulans van de gemeente de kansen te pakken die er zijn. M.b.t. de potentiële behoefte van Ouwehands Dierenpark om meer evenementen te organiseren met een daardoor grotere behoefte aan parkeerplaatsen het volgende. Het kan opgelost worden indien Ouwehands Dierenpark parkeergarage van twee lagen realiseert op de oostelijke parkeerplaats. Een laag onder de grond en een laag op het maaiveldniveau. De parkeergarage kan omzoomd worden door bomen. Niemand kan zich er op die manier aan storen. Op die manier hoeft Ouwehands Dierenpark ook niet meer regelmatig haar bezoekers naar de westelijke parkeerplaats te sturen¹.

---

¹ Oplossing is genoemd in het voorstel dat VBL gedaan heeft in de tijd dat de oostelijke parkeerplaats van Ouwehands Dierenpark ter discussie stond (2010-2012). Overigens is de grond van de westelijke parkeerplaats wel eigendom van Ouwehands Dierenpark.